

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת תולדות
שנת תשפ"ו

גליון
קכ"ט

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

• סמך על הילד

אפשר לשלח אתם הביתה כל כך מקדם, וצריכים להחזיק אותם בתלמוד תורה, אבל אי אפשר כבר ללמד אתם רגיל. אותו דבר זה עם הילדים הקטנים שהולכים הביתה בשעה שלוש, אצלם גם החצי שעה האחרונה היא הכי פחות חשובה, כי בסוף היום כבר לא יכולים ללמד כרגיל.

ללמד את הילדים את הילדים הגדולים ש'יהודי זה תפלה'

ראיתי בתלמוד תורה בוליאמסבורג שהמלמד של פתה א' לומד עם הילדים קריאה בתחלת היום, ואחר כך הוא מתפלל אתם, כי להתפלל זה יותר קל מללמד קריאה, ולכן הוא לוקח את השעה הראשונה כשהראש עובד מאוד טוב ומשתמש עם זה כדי ללמד קריאה, ואחר כך הוא מתפלל ושר שירים עם הילדים.

וזה רעיון מאוד טוב כשלומדים עם ילדים קטנים, אבל עם ילדים גדולים כן צריכים להתחיל את היום עם התפלה, שילמדו אותם שהדבר הראשון של יהודי זה התפלה; בודאי שצריכים ללמד אתם גמרא, רש"י ותוספות, אבל צריכים לדאג שכשהם הולכים להיות בעלי בתים, כשהם ילכו לעבד,

ילדים בתלמוד תורה, אפשר לשאל אותם מתי הייתי רגיל להגיע בכל יום; לא היה כזה דבר שהייתי בא מאחר.

אפלו מי שעובד במחסן גם צריך להגיע בזמן, לא משתלם לגנוב, אם באים מאחר צריכים לשלם לבעל הבית, אצל מלמד של ילדים זה הרבה יותר חמור, כי אי אפשר לשלם אם באים מאחר (ע"ן שיחות הר"ן, סימן רמ)

תחלת היום הוא הזמן הכי חשוב מכל היום

החצי השעה הראשונה של היום היא הזמן הכי חשוב של היום, זו אחריות מאוד גדולה להיות בתחלת היום בכמה בזמן. וזה נאמר לכל המלמדים של כל הגילאים, אפלו של הפעוטון וגן הילדים.

אם קורה שיש תור לרופא וצריכים להחסיר שעה מהתלמוד תורה, שלא יקבעו את זה לתחלת היום, במקום זה שישאלו את המנהל אם אפשר לצאת בשעה האחרונה של היום, כי בשעה האחרונה של היום אז נמצאים פחות או יותר כמו 'ממלא מקום', יושבים עם הילדים רק כדי למלאות את היום. בעצם היו כבר יכולים לשלח הביתה את הילדים בשעה שלוש, אלא שאי

בעזרת השם יתברך אנו מביאים בפניכם החלק השני של השעור שמסר ראש הישיבה שליט"א בפרשת תצוה ה'תשפ"ו.

חייבים להיות בזמן

אני רוצה לחזק אתכם עוד פעם על הנושא של ההגעה בזמן. אני לא יודע אם זה מספיק שאני מדבר על זה בשעור פעם בשבוע, אולי אני צריך לדבר על זה בכל יום, כי 'זמנים' זה לא משחק, זה דבר מאוד מאוד נחוץ.

ברוך השם שתשעים ותשע אחוז מהעובדים במוסדות הם מלמדים עם אחריות, הם מגיעים בזמן בכל יום [חוץ מפעם בתקופה, כשקורה אנס]. אפלו כשקר וירד גשם או שלג, או חם, המלמד יודע שהם הילדים שלו, ואם הוא צריך להיות בפתה בשעה תשע - הוא כבר נמצא בפתה בעשרה לתשע, הוא בודק אם הכל מסדר, המטאטא, היעה והשלחנות, כי זה הרי הבית שלו, הדבר שלו; המנהל והמנהלת אפלו לא צריכים להיות בבגן כדי לראות אם הוא נמצא או לא.

ברוך השם שכן הייתי בכל השנים שהייתי מלמד, יש כאן מלמדים שלמדו אצלי כשהיו

• לזכור את שנות הילדות

הייתי ילד; אותו דבר קורה עכשיו עם התלמידים שלי!

לא להפנס לשנאה או למלחמה עם הילדים

אבל מלמדים יקרים אני רוצה לבקש ממכם, אל תלמדו מהשעור שילדים יכולים לעשות מה שהם רוצים, ואפשר להשאיר את הכתה כהפקר, חס ושלום! חייבים ללמד ילדים איך להתנהג, שאסור לשפך חלב, לא מועכים אכל, כשמלמד מדבר אסור לדבר, וחיבים להחזיק את החפצים מסדרים, ואסור לריב. אבל אם הילדים לא מציתים, חייבים להמשיך לזכור שגם אני הייתי כך כשהייתי ילד, ואסור להפנס לשנאה או למלחמה עם הילדים.

אני זוכר את שנות הבחרות שלי

הרבה פעמים נכנסים אורחים לישיבה, והם שואלים אותי: "ראש הישיבה יושב כבר כמעט עשרים שנה עם בחורים, ראש הישיבה לא מתעצבן מהבחורים?" ואני אומר להם: "הייתי יכול להתעצבן מהבחורים, כי לבחור יש דרך אחרת איך הוא הולך, בחור קופץ מעל השלחן ונותן דחיפה לכסא וכו', אבל אני זוכר את שנות הבחרות שלי, את מה שעשיתי בישיבה, ואני זוכר את שנות הילדות שלי, את מה שעשיתי בתלמוד תורה, וזה עוצר אותי מלהתעצבן, אני יודע שלא קרה כלום כשבחור קופץ או הופך, עוד מעט הוא יתבגר, הוא יהיה ראש ישיבה, מלמד, או מגיד שעור, או מורה הוראה, או אולי אפילו מנהיג ישראל!"

צריכים להסתפל בעין טובה על הילדים, וצריכים לאהב את הילדים.

אני רוצה שהמנהל יעמד על כך שהמלמדים יעלו בהדרגה את התפלה עם קטעים חדשים, ויעזרו להם לסדר מתי להוסיף ולהגיד עם הילדים 'הודו', קרפנות ופטום הקטרת, וכך הלאה.

יעזר הקדוש ברוך הוא שתהיה לכם הרבה הצלחה וסיעתא דשמיא, אמן.

...

- לזכור את שנות הילדות -

בעזרת השם יתברך אנו מביאים לפניכם את החלק הראשון של השעור שמסר ראש הישיבה שליט"א בפרשת תצוה 'התשפ"ד.

השבח לבורא עולם שעזר לנו שיש לנו את הזכות ללמוד תורה עם ילדי ישראל.

אנו חייבים לזכור את שנות ילדותנו

הדבר הראשון שאני מאוד רוצה לבקש ממכם הוא: אנו חייבים לזכור את שנות ילדותנו.

בדרך כלל כשמתגברים, מתחילים להתעצבן מאפן הדבור הילדותי ומסוג הבדיחות הילדותיות של הילדים, מתחילים להתרגז על הילדים: 'למה אתם לא יכולים להתנהג בבגרות?'

ולכן אני מבקש מכל המלמדים, שיעצמו עינים לדקה אחת וינסו להזכר: 'איך התנהגתי כשהייתי באותו גיל של התלמידים שלי עכשיו? ואז יזכרו שגם אני הייתי ילד, גם אני לא ציציתי תמיד, וגם אני הפגנתי, אני גם קפצתי, גם אני רקדתי, אני גם חפשתי לעשות תעלול, אני גם שפכתי חלב, אני גם מעכתי לחם, האם חשבתי לעשות רע? לא! היה לי את הטבעיים הקשים שלי, את הזמנים הקשים שלי, פשוט

שיזכרו ש'יהודי זה להתפלל', וזה צריך להיות הדבר הראשון של היום.

אני חושב שאולי יתנו גם ארוחת בקר לפתה הגבוהה אחרי התפלה, כי זה דבר קשה להגיד לבחור מהרגע להרגע שאסור לאכל לפני התפלה, ולכן אולי כדאי שירגילו את הילדים לפני הבר מצוה שלהם שלא אוכלים לפני התפלה. אני לא אומר לעשות כך, אבל אני מבקש מהמנהל שיחשב על זה.

אני זוכר שהייתי פעם בשבת עם עוד יהודים במקום כל שהוא, וראיתי בשבת בבקר לפני התפלה איך שאחד נגש למקרר, הוא מוציא עוגת גבינה ומתחיל לאכל, וזה היה דבר שמעולם עוד לא ראיתי; איך אפשר לאכל לפני התפלה? אפילו לשותות קפה זה נושא שלם בפוסקים אם מתר לשותות לפני התפלה, אבל לאכל בנדאי אסור! תפלה צריכה להיות הדבר הראשון של היום (עין שלחן ערוך ארח חיים, סימן פט, סעיף ג, ובבאר היטב סעיף קטן יא), ולמדתי מזה שאם לא מלמדים את זה מגיל צעיר יכולים חס ושלום להשאיר רגילים בזה.

לאט לאט להוסיף קטעים לתפלה

אם מדברים כבר מתפלה אז אני רוצה להעיר, אי אפשר להתפלל בפרשת תצוה את אותה כמות של קטעים בתפלה כמו שהתפללו בהתחלת השנה; בפרשת תצוה צריך להיות שהוסיפו כבר הרבה קטעים מהתפלה. התפלה של הילדים היא לא דבר שקובעים בהתחלת השנה וזה נוסע כך בכל השנה, זו עבודה למלמד, המלמד צריך לשים לב מתי צריכים להוסיף עוד קטע לתפלה.

צריכים לשמח את עצמנו

הדבר השני שאני רוצה להגיד לכם: זה דבר מאוד נחוץ למלמדים, ואותו דבר גם בנוגע למורות, להיות במצב רוח טוב.

כל זמן שאדם הוא בפני עצמו בבית, אז זה לא כל כך בעיה אם לא נמצאים במצב רוח טוב, כי מה כבר יכול לקרות? האדם יאכל את הלב שלו, אבל זה לא הולך להזיק לאף אחד, אבל אם הוא מלמד, הוא לומד עם ילדים, אז הכל תלוי במצב רוח שלו; אם המלמד מתיי, הוא במצב רוח טוב, יהיה טוב לילדים, ואם לא נמצאים במצב רוח טוב, יהיה מר לכל הכיתה.

ילדים יודעים מאוד טוב כשהמלמד או המורה הם במצב רוח טוב, ומתי לא; אני זוכר את זה עוד מילדותי.

ללכת לישן מקדם

ולכן חשוב מאוד ללכת לישן מקדם כדי לקום רעננים, כי אם

רעננים אפשר להיות רגועים ושמחים, ועם מצב רוח טוב.

ואם לא יכולים להרדם, אז גם כדאי לשכב במטה עם עינים עצומות, כי זה בעצמו - ששוכבים במטה עם עינים עצומות - כבר גם מרענן.

לאכל מאכל טוב לפני שנכנסים לכיתה

זה גם טוב שישתו משהו, ושיאכלו שוקולד טוב, או עוגה טובה לפני שנכנסים לכיתה, כדי שיקנסו שמחים לכיתה, ויתנו מלים טובות לילדים.

דרך אגב אני רוצה להעיר כאן למורות שיקשיבו לשעור הזה, על דבר שהוא הלכה ולא כל הנשים יודעות מזה. חכמינו הקדושים אומרים (ברכות י) שאסור לאכל לפני שמתפללים, ורבונו ז"ל אומר (ספר המדות, אות בגדים, חלק א', סימן ה): **"מי שאוכל קדם התפלה, הוא נענש בבגדים"**, קורה שבגד נקרע,

או שנמשך חוט מבגד, או שהבגד מקבל כתם שאינו יורד בכביסה.

ולכן צריכות הנשים לדעת, בכל בקר לפני שרוצים לאכל או לשתות משהו, צריכים להגיד: **"מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך סלה"**, ולמלמל כמה מלים להקדוש ברוך הוא: **"רבונו של עולם אני מודה לך שקמתי"**, ואחר כך אפשר לאכל ולשתות.

אני משתדל שלא לשתות קפה לפני שאני אומר 'ברכת התורה', אלא אם אני חלש מאוד ואז אני אומר לפחות כמה מלים להקדוש ברוך הוא: **"רבונו של עולם, תודה שהערת אותי, אני כל כך אוהב אותך, אני העבד שלך, אני מוכן לעשות הכל בשבילך"**, ואני שותה את הקפה.

המשעור השעור אי"ה בשבוע הבא

מכתבים בעניני חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

איזו תעסוקה אפשר לתת לילדים שלי אחרי הלמודים?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

יש לי שני בנים בחורים וילד גדול, וקשה לי למצוא להם תעסוקה אחרי הלמודים. קצת הם קוראים, קצת עוזרים, וקצת משחקים, אבל עדיין נשאר להם הרבה זמן שהם ממש הולכים בטל. הם עומדים לאשתי על הראש, והמצב נעשה מתוח.

מה עלי לעשות?

יישר כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום א' פורשת פנחס, י"ג תמוז, שנת ה'תשפ"ג

לכבוד ... גרו יאיר

קבלתי את מכתבך.

מי שרוצה לזכות לילדים כשרים, דורות כשרים, יש עצה אחת - תפלה; לבקש מהשם יתברך על זה.

מוהרא"ש מביא הרבה במכתבים את הספור שחכמינו הקדושים מספרים (תנא דבי אליהו רבא, פרק יח) **"מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים בסתר, והיו לו עשרה בנים**

מאשה אחת, ששה זכרים וארבע נקבות, ובכל יום ויום היה מתפלל ומשתטח ומתחנן ומבקש רחמים ומלחך בלשונו עפר, כדי שלא יצא אחד מהן לידי עבירה ולידי דבר מכוער; אמרו לא יצתה אותה שנה ולא שנית ולא שלישית, עד שבא עזרא והעלה את ישראל מבבל, והעלה אתו כהן עמהם, לא נכנס אתו כהן לבית עולמו, עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו עד חמשים שנה, ואחר כך נכנס אתו כהן לבית עולמו",

רואים מכאן שתפלה היא העצה לזכות לילדים כשרים.

תעזור לאשתך לחנך את הילדים, בא הפיתה בזמן לעזור להשכיב לישן את הילדים הקטנים ועם הילדים הבוגרים תבילה ותבנה אותם; חנוך הבנים והבנות זו עבודה קדושה מאד.

השם יעזור שתצליח בכל העניינים.

...

(קנטרס עצתו אמונה פרשת מטות מסעי)

(תשפ"ג)

מה עושים עם ילד שזרק בחורה מחמאות?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א, אני מלמד, ואני משתדל לחיות עם העצות של רבנו ז"ל.

רציתי לשאל מה לעשות עם ילד בכיתה שלי שבכל פעם שאני מחמיא לו באמצע התפלה או הלמוד - שהוא מתפלל או לומד יפה, או כל דבר אחר - הוא תמיד זרק בחורה את המחמאה, ובעקבות זה הוא אפילו מפסיק לעשות את הדבר הטוב שהוא עושה.

ישר כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרשת בהר בחקותי, כ' איר, ל"ה לעמר, שנת ה'תשפ"ג

לכבוד המלמד ... ג' יאיר

קבלתי את מכתבך.

יש ילדים שלא יודעים איך לקבל מלים טובות, וכשהם שומעים מלים טובות, במקום לבלע את זה - הם יתחילו לעשות דברים מוזרים, או לעשות הפוך.

אם הילד עושה בדיוק הפוך - אז תן לו את המחמאות בפרטיות, אל תתן לו מחמאות ברבים; בפרטיות הוא יוכל לעכל את זה.

חזק ואמץ בעבודתך הקדושה.

השם יעזור שתצליח בכל העניינים.

...

(קנטרס עצתו אמונה יום טוב שבוועות)

(תשפ"ג)

אבדתי את הסבלנות שלי, האם מתר לי להיות מלמד?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

עד עכשו גם לא היה לי הרבה סבלנות בתלמוד תורה, ולפעמים אבדתי עשתונות ונתתי מכות, עכשו אבדתי חלק גדול מהמשכרת שלי, ויש לי עוד פחות סבלנות, האם מתר לי להיות מלמד?

ישר כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ג' פרשת תצוה, שובבי"ם, י"א אדר א', שנת ה'תשפ"ד

לכבוד ... ג' יאיר

קבלתי את מכתבך.

בהחלט שלא, אם אתה מאבד עשתונות ואתה מכה את הילדים - אסור לך להיות מלמד. מוהרא"ש אומר, מלמד שמשתמש עם הידים - אסור לו להיות מלמד, ואם הוא מחפש פרנסה שילך לעבוד באסוף זבל ויוציא את הפעס על הפחים, כמו שרואים אצל אלו שעובדים באשפה איך הם זורקים את הפחים בכעס ורציחה.

להכות מתוך אבוד עשתונות - זה ההפך מחנוך, בכלל להכות זה לא טוב. רבינו לא הרשה להכות, רבינו הוכיח את רבי נתן על שנתן סטירה לבנו, וזה גם לא היה מתוך אבוד עשתונות, רבי נתן חשב שהבן שלו לא רוצה לצית, להכנס ולשבת ליד האורח שגנף ממנו ריח רע, ורבי נתן נתן לו סטירה, ועם כל זאת רבינו הוכיח אותו: "ילד מכים אותו?" וכוונתי כשמאבדים עשתונות ומחלקים מכות על זמין ועל ש"מאל, אחד כזה אסור לו להתעסק עם ילדים.

השם יעזור שתצליח בכל

העניינים.

...

(קנטרס עצתו אמונה פרשת כי תשא)

(תשפ"ג)

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון אמונה (נשים)
שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד
079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363
קנדה 438-320-9090

...

קול ברסלב
שיעורים; חזון יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד
079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / 845-351-0910 / אנגליה 03303502361
קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370

מייל חזון יומי chizikyomi@gmail.com